

PASVALIETIS

LIETUVOS ATGIMIMO DEMOKRATINĖS JĖGOS REMIĄS LAIKRASTIS. Nr. 2 (6) 1991 m. sausio 30 d.

LIETUVOS DEMOKRATINĖS DARBO PARTIJOS
PASVALIO RAJONO TARYBOS SEKRETORIATO

PAREIŠKIMAS

Lietuvos Demokratinės Darbo partijos Pasvalio rajono Tarybos sekretoriatas su dideliu pasipiktinimu sutiko žinią apie taikių ir beginklių Lietuvos Respublikos piliečių žuvimą. Mes smerkiame armijos veiksmus Lietuvoje ir Pabaltijyje prieš tautų laisvės ir nepriklausomybės siekius. Ginklo panaudojimas prieš taikius gyventojus, žmonių grobimas, pastatų užėmimas — tai karinė diktatūra, gėdingas galas taip vadinamai pertvarkai. Kariaunos užnačios nepavyks. Tai — laikina. Jėga — tai dar ne tiesa. Už laisvę pakilusi tauta negali pralaimėti. Laikas įvardins, kas konkrečiai organizavo ir sie-

kė šių žiaurumų. Tegul akistatai su Lietuva stoja vadinamasis nacionalinis gelbėjimo komitetas, vedęs tankus prieš beginklę minią. Juos visada lydės amžinas mūsų tautos pasmerkimas.

Šiuo tragišku ir lemtingu Lietuvai laikmečiu mes kviečiame visus žmones, mūsų partijos narius ir rėmėjus burtis kartu su kitomis demokratinėmis jėgomis bendram tikslui — Lietuvos Nepriklausomybei išsaugoti ir įtvirtinti.

Telydi mus vienybė, ištvėrmė ir išmintis.

**LDDP PASVALIO
RAJONO TARYBOS
SEKRETORIATAS**

RAJONO TARYBOS ZEMDIRBIŲ SAJUNGOS
FRAKCIJOS DEPUTATŲ

PAREIŠKIMAS

Lietuvoje pralietas nekaltų žmonių kraujas. Mes, rajono Tarybos žemdirbių sąjungos frakcijos deputatai, smerkiame grubų karinės jėgos panaudojimą ir protestuojame prieš okupantams įprasto žiaurumo veiksmus nekaltų Lietuvos žmonių atžvilgiu. Mes pripažįstame demokratiškai ir teisiškai išrinktą Aukščiausiąją Tarybą. Liksime visada ištikimi laisvės, nepriklausomybės siekiams. Mūsų žmonės jau negali išsivalduoti bei pakęsti jokios priespaudos, dvasinio pavergimo, ekonominio išnaudojimo, tuo labiau nelygiateisiško traktavimo. Tauta šlandien išgyvena smurtą, terorą ir su didžiu liūdesiu

ir pagarba nusilenkia Tėvynės gynėjų aukoms.

TSRS politika ne visada — vien diplomatija. Ir todėl dabar kaip niekada reikia susitvarkymo, blaiivos padėties analizės ir teisingų veiksmų lemiamu momentu. Duona, pienas, mėsa — tai mūsų pagrindinis ginklas prieš tankus ir nežabotą kariaunos jėgą. Prašome visus kaimo žmones susitelkimo ir vienybės, nepasiduoti provokacijoms, neprarasti pusiausvyros ir pasiaukojamai dirbti kasdieninį darbą, nes jūsų rankos ir širdys reikalingos Lietuvai.

**RAJONO TARYBOS
ZEMDIRBIŲ SAJUNGOS
FRAKCIJOS DEPUTATAI**

KLAUSIMAI BE ATSAKYMO

(PASTEBEJIMAI IŠ RAJONO TARYBOS SESIJOS)

Susirinkę į paskutinę praeitų metų rajono Tarybos sesiją deputatai turėjo papildytą darbotvarkę iš 11 klausimų, nors kaip įprasta, kai kurie sprendimų projektai buvo įteikti tik jiems užsiregistravus. Kaip jau įprasta, pasiūlyta papildomai įtraukti dar 7 klausimus. Vienas E. Trinkūnas pasiūlė net keturis, nors niekas jų turinio nežinojo. Skelbiama, jog vienas balsiai su tuo sutinkama, nors balsų niekas ir neskaičiavo. B. Blazdžiūnas siūlo laikytis įstatymo ir reglamento, nes sesijoms turi pirmininkauti tik Tarybos pirmininkas, o čia, kaip jau įprasta, šalia įsitaiso ir R. Rastauskas, kuris ne tik padeda. Deja, nesureaguojama, už pasiūlymą net nebalsuojama. Pasirodo, galima ir tokia demokratija, ką noriu — tą darau. Toliau sesijos darbas tęsimas planingos netvarkos tvarka.

Pirmiausia imamasi pervertinti socialinio aprūpinimo sistemą rajone. Ir iš karto R. Vaičeliūno klausimas. Mikoliškio valstybinis ūkis, mokėdamas padidintus socialinio draudimo mokesčius (30 proc. nuo mokesčio fondo), valstybei turės atiduoti 600 tūkst. rub., kurių tik 100 tūkst. rub. bus išmokėta šio ūkio pensininkams, o kur nueis kitos lėšos? V. Goštautas primena, jog kultūringose valstybėse, jeigu įmonė pelninga, ji turi teisę savo dirbantiesiems savarankiškai didinti socialinės šalpos išmokas. Kodėl tai nenumatyta pas mus? Svečias iš

Vilniaus, socialinio draudimo valdybos pareigūnas P. Kunca nesutinka, motyvuodamas, jog Lenkijoje tai neapraktikuojama! Aukščiausiosios Tarybos deputatas P. Poškus mokesčių padidinimą paaikškina tuom, kad anksčiau Maskva Lietuvai socialinei rūpybai skirdavo 457 milijonus rublių, o dabar tas lėšas reikia surinkti iš mūsų pačių. Toliau kalba nukrypsta apie senelių prieglaudos statybą. Vieni girdėję, jog tuom rūpinasi lyg tai Z. Janulaitis Joniškėlyje, kiti, kad ruošiamasi papildomai statyti Lavėnuose. Debatai užverda dėl prieglaudos dydžio. Bet kadangi niekas konkrečiai nieko nežino, tuo svarstymas ir baigiamas.

B. Nekiūnas apžvelgė žemės ūkio būklę ir jo perspektyvas. Pasidžiaugta rekordiniu grūdų derliumi (45,2 cnt/ha), bet linų ir bulvių sutartas kiekis valstybei neparduotas. 3 procentais mažiau parduota pieno negu 1989 metais ir 6 procentais mėsos. Ūkių pelnas sumažės 5,5 milijono rublių.

Bandyta pažvelgti ir į ateitį. Po 3 ha išdalymas kolūkiečiams turės neigiamos įtakos žemės ūkio produktų gamybai. Reikės mažinti gyvulių skaičių, todėl visuomeniniai ūkiai planuoja pieno parduoti 20 proc. mažiau, mėsos — 30 proc. Šį kiekį turės papildomai pagaminti individualūs sektoriai, bet ar tai įvyks, kai parduotuvėse maistas normuojamas, o kainos šoktels 3 kartus? Ūkininkų sąjun-

(Nukelta 1 2 psl.)

NUMERIS:

Naujo kontrolleriaus „patyrimas“! 3—4 psl.

Kas pirmasis padarys posūkį? 3 psl.

Ar bus badavimo akcija Vytauto aikštėje? 4 psl.

KLAUSIMAI BE ATSAKŪMO

(Atkelta iš 1 psl.)

gos pirmininkas A. Bartulis irgi įsitikinęs, jog nutarimas dėl 3 ha yra klaida. Ūkininkai žemės neima. Šiuo metu jiems paskirta 616 ha, o tai sudaro 0,65 proc. visų rajono žemės ūkio naudmenų. Kai kurie valstiečių ūkiai jau pernai dirvonavo, o nuo Naujų metų visuomeniniai ūkiai gyvens bankroto sąlygomis ir neturės galimybių paremti ūkininkų. Iki šiol ūkiai už javų išauginimą bendrame plote iš žmonių imdavo simbolinį mokestį. Dabar paskaičiuota, jog be žemės mokesčio už 1 ha javų išauginimą dar teks mokėti vidutiniškai po 480 rub. Ūkiai dengdavo išlaidas už žmonių galvijų sėklinimą, veterinarinį aptarnavimą, dabar jau už tai reikės mokėti pagal įkainius. Žemės ūkio neišgelbės valstietis su arkliuku ar nurašytu traktoriumi. Žemdirbys ne gaisrininkas, jis negali lėkti neapgalvojęs, nepasiskaičiavęs. J. Jasiūnas iškėlė retorinį klausimą: ką reiškia sprendime įrašyti žodžiai „neleisti mažinti gamybą“? Sumažėjus

produkcijai ar vėl kalti liks ūkių vadovai, taip vadinami „karaliukai“? Iš biudžeto neskiriamos lėšos kelių, dujotiekių, elektros linijų tiesimui, valymo įrengimams statyti, gatvėms tiesti ir gyvenvietėms tvarkyti. Šie klausimai jau baigiami užmiršti. Kvlestinis K. Glinskis teiraujasi, kodėl negražina „kombikormo“ už keitimui išvežtus grūdus? Jeigu dar reikės išvežti ketvirtadalį turimų grūdų duonos atsargoms papildyti, tai kiek planuoti sumažinti gyvulininkystės gamybą? Atsakymo nebuvo. J. Gritėnas nerimauja aplamai dėl ūkių egzistavimo galimybės. Šiuo metu Grūžių kolūkis turi 1 mln. rublių sąskaitoje. Ateinančiais metais, sumokėjus visus mokesčius, teks dar 300 tūkst. rub. skolintis iš valstybės. Ar tai įstatymų leidėjų neapsižiūrėjimas, ar sąmoningas kolūkių griovimas? Galiausiai prieita išvados, jog Aukščiausiosios Tarybos deputatai nelabai žino žemės ūkio klausimus, agrarinės komisijos pirmininkas E. Grakauskas yra teoretikas,

o ne praktikas, jis negali vadovauti šiai komisijai, o visa atsakomybė už galimą žemės ūkio sužlugdymą teks Aukščiausiajai Tarybai ir Vyriausybei. Kai kas sunerimo, ar tai suprasti kaip nepasitikėjimo išreiškimą dabartinei vadovybei? Panašu, kad taip.

P. Poškus painformavo, jog dauguma komisijos deputatų buvo prieš E. Grakausko kandidatūrą, bet nepaisant to, Aukščiausioji Taryba ją patvirtino šios komisijos pirmininku. Nieko sau demokratija! Rezultatus jau jaučiame. Skaitytojas jau turbūt pastebėjo, jog klausimų daug, o vietoje atsakymų Aukščiausiosios Tarybos deputatai kalėdinėms dovanoms atvežė padidinamų kainų projektą. Stebėtis belieka, kaip apie jų padidinimą nežinojo pats Tarybos pirmininkas V. Landsbergis?

Sesijos dalyvius domino ir kiti Aukščiausiosios Tarybos darbo aspektai. Kada bus priimtas deputatų atšaukimo įstatymas? Kaip bus sudrausminti tie deputatai, dėl kurių nesurenkamas kvorumas, geria kavą arba be pateisinamos priežasties praleidžia posėdžius? Kodėl Aukščiausioji Taryba dirba paslapčiomis, skirsto paskyras automobiliams? Kodėl televizijoje neliko demokratijos, laidos tendencingos, deputatai rodomi tie patys, žemdirbiai neįsileidžiami, o jų suvažiavimo tiesiogiai išvis neįtransliavo? Ar ruošiant įstatymus daromi ekonominiai paskaičiavimai, ką tai duos Lietuvai ir jos žmonėms, ar numatomos galimos pasekmės (pav. 2—3 ha skyrimas, krašto apsaugos steigimas)? Panašu, kad neskaičiuojama, nes dabar jau Respublikos biudžete deficitas sudaro 1,7 milijardo rublių. Nesulaukę atsakymų, sesijos dalyviai dėl laiko stokos kitus klausimus svarstė paskubomis, o kitiems ir eilė iš viso nepriėjo (paklausimai, pareiškimai, kreipimaisi).

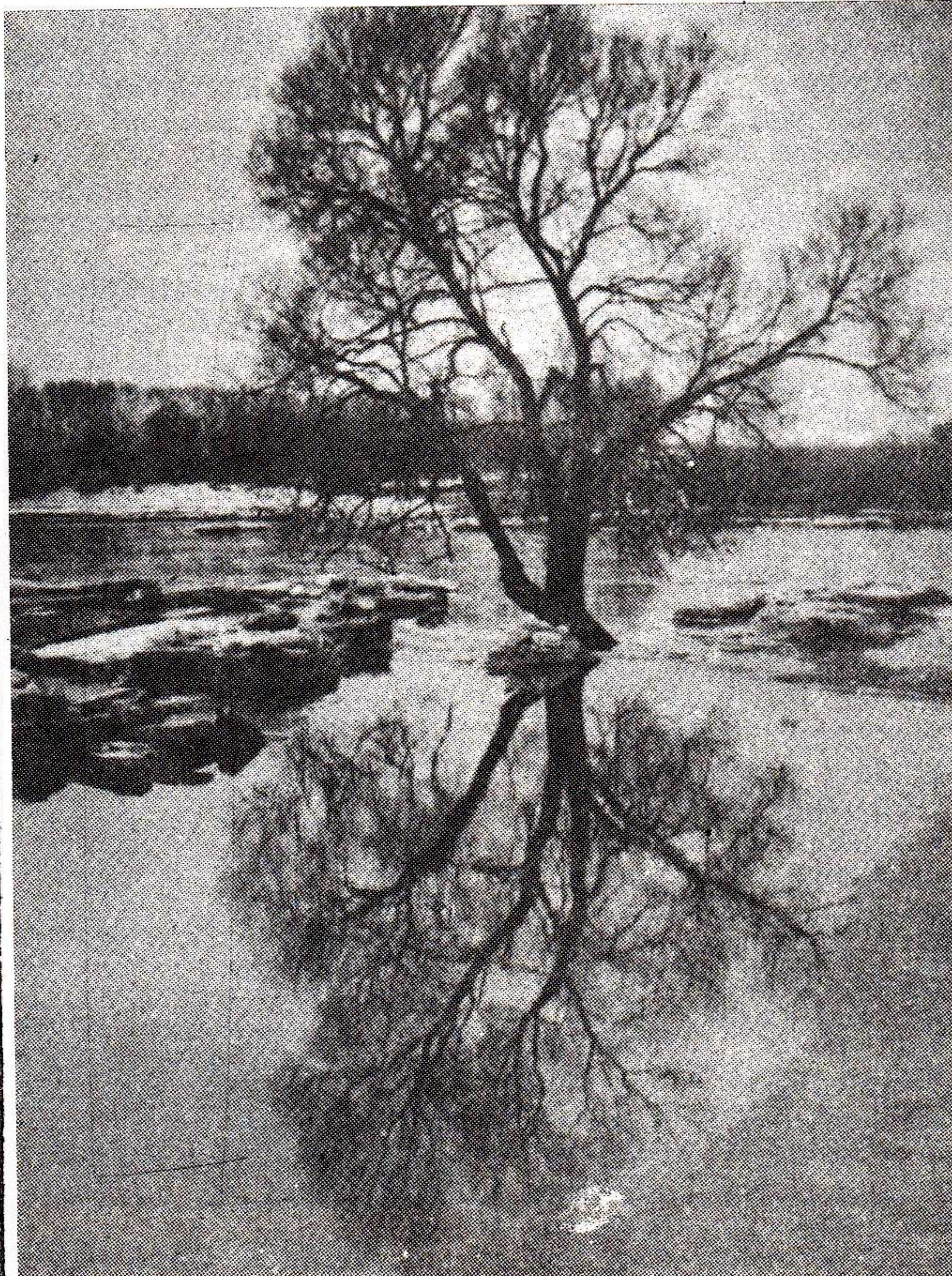
Kiek ilgiau stabtelėta skirstant papildomas biu-

džeto lėšas. Prasidėjo dalybos. Daugelį sudomino nekieno (t. y. visų mūsų) pinigai. Tremtinių atminimui įamžinti apart anksčiau išskirtų 10 tūkst. rublių buvo užprašyta dar 6300 rub. (iš viso paminklas kaštuos 25 tūkst. rub.). Vienus griaunam, kitus statom. Pietryčių Lietuvos kraštui remti pasiūlyta skirti 3 tūkst., Ž. Ramašauskas užprašė 2 tūkst. rub. skautų sąjungai remti ir 6 tūkst. rub. ūkininko muziejui steigti. Be to, numatyta 2 tūkst. rub. skirti černobyliciečių klubui, 5 tūkst. rub. katalikiškam moterų sambūriui „Caritas“ ir t. t. J. Budrevičius pasiūlė nešvaistyti tūkstančių į kairę ir į dešinę, bet geriau pasirūpinti tais 150 pasvaliečių, kurie negauna nei pensijos, nei pašalpos, o dar 85 žmonės gauna tik 50 rub. pašalpą. V. Goštauto žodžiais, tai buvo lyg akmeniu per pakaušį. Atsitokėjo. Prasidėjo perpaskirstymas. R. Rastauskas tuoj pat atsakė pusė užprašytos sumos tremtiniams įamžinti, Ž. Ramašauskas paprašė perpus sumažinti lėšas muziejaus steigimui, o visi deputatai kartu atsisakė jiems numatyto skatinimo. Taip papildomai gailėstingumo ir šalpos fondui atiteko 10 tūkst. rub. Iš viso buvo išskirstyta 100 tūkst. rub. biudžetinių lėšų.

Abiejų deputatinių frakcijų nuomonė sutapo pripažįstant rajono Tarybai laikraščio „Darbas“ steigėjo teises, o redakcijai — leidėjo. A. Kazlauskas, S. Šeštakauskaitė, R. Butėnienė tam įnirtingai priešinosi. Į R. Rastausko pateiktą kompromituojantį klausimą, ar redakcijai pastaruoju metu kas nors nurodinėja, komanduoja, R. Butėnienė atsakė teigiamai ir nurodė jį patį.

Iki tikro sesijos darbo dar toli. Dar tik mokomasi. Bet žmogui yra laikas mokytis, yra laikas dirbti, o apie tai vertėjo galvoti prieš rinkimus, tiek į Aukščiausiąją Tarybą, tiek ir į rajono Tarybą. Dabar gi turime anarchiją ir nežinią. O gal to ir buvo siekiama? Kas į tai atsakys?

Jonas DZIUGAS

POTVYNIS VIDURZIEMYJE.

L. Grubinsko nuotr.

BE KOMENTARŲ

PASIKLYDO

Sausio 17 d. 10 val. 45 min. LKP Pasvalio RK pirmasis sekretorius S. Mai-

nonis atnešė į ryšių mazgą nacionalinio gelbėjimo komiteto įspėjimą Aukščiausiajai Tarybai ir jos pirmininkui V. Landsbergiui.

Siame ir kituose numeruose spausdiname rajono ūkininkų sąjungos pirmininko A. Bartulio straipsnį. Autorius polemizuoja su „Pasvaliečio“ Nr. 1 paltalpa A. Velykio nuomone. Pirmą diskusiją laikraštyje! Bet... liūdna, nes ji tampa panašia į visas dabartines diskusijas, kada rašantis pradžioje suteikia kitą prasmę oponento mintims, o po to lengvai „sutrūškina“. Kuomet, ir dėl Respublikos valdžios politikos, viena, kolūkinė, sistema jau griūna, o naujos nesimato, diskusijos apie ūkininkavimo formų viršenybę ar „šviesias“ perspektyvas net stebina. Gal vėliau padiskutuokime — ar teks padėti „dantis ant lentynos“?

V. RIMSA

Paskutiniaisiais mėnesiais spaudoje tiek daug prirašyta apie žemės ūkio dabartį ir galimą jos ateitį, jog pradėtu įtarti, kad paprastam žemdirbiui tikriausiai vietoj to, kad būtų aiškiau, daug kas susimaišė ir pasidarė jau daug kas nebeaišku. Todėl paėmęs plunksną šiam rašiniui susimąčiau: o gal nereikia?.. Tačiau suprasdamas, kad „Pasvaliečio“ pirmajame numeryje A. Velykio straipsnyje „Koks kaimo kelias?“ mestiams kaltinimams į Ūkininkų sąjungą niekas atsvaros neduos, nutariau pateikti argumentus to straipsnio mintims bei jas išplėsti dar atskirais klausimais.

Pirmiausia dėl vienybės. Man atrodo, jog šis žodis po paplitusių žodžių:

atgimimas, nepriklausomybė, reforma, dabartiniu metu jau galėtų eiti sekanti. Populiarus šis žodis buvo ne tik dabar. Vienytis anksčiau kvietė ir visų šalių proletarai, o dabar platformininkai bei jedinstvininkai, taip pat

kviešti į suvažiavimą kuo daugiau ūkininkų (nes kolūkiečių ir taip užteko) ir kad būtų galima pasakyti: į suvažiavimą atvyko visos Lietuvos kaimas! O tada įkurti Žemdirbių sąjungą, kuri turėtų įgaliojimus šneketi visų kaime dirbančiųjų

ne, o iš kurių tai padaryti nepavyko, juos pačius su visom nuomonėm nušlavė ir kur reikia. Todėl man atrodo, jog svarbu, ne kokio tvirtumo šluota (nors aišku tvirtesnė geriau), o į kurią pusę ji šluoja. Manau, visi sutiks, kad TSKP šluota seniai „nučiuožė“ ne į tą pusę, todėl LKP vytelei ir buvo su ja nepakeliui. Nenoriu teigti, kad Žemdirbių sąjunga savo veikloje taip pat „nučiuoš“ ne į tą pusę, bet, manau, vardan pažangos nuomonių įvairumas tegul būna.

Reikalingas posūkis. Kas pirmas?

susikūrusi Žemdirbių sąjunga. Norėdamas būti objektyvus ir šio žodžio nenuvalkioti, turiu pasakyti, kad vienytis kvietė ir Vincas Kudirka. Manau, Tautiškos giesmės eilučių niekam priminti nereikia. Tačiau vienybės esmę nusako ne jos faktas, o tikslas, vardan kurio kviečiama vienytis. Tikiu, kad proletarų ir kitų raudonųjų tikslų aiškinti niekam nereikia, tačiau prie Žemdirbių sąjungos tikslų sustoti reikėtų. Intensyvus ūkininkų agitavimas vykti į suvažiavimą kėlė ne tik nusistebėjimą, bet ir įtarumą. Juk taip suvažiavimo organizatoriai norėjo, kad jame būtų visų kaimo sluoksnių atstovų, nes visgi tai — kaimo žmonių suvažiavimas! Ir tikslai iš pirmo žvilgsnio tokie logiški ir humaniški, tai „pirmiausia bendradarbiavimas ir kooperacija, o tik po to konkurencija“. O iš tikrųjų pagrindinis tikslas buvo giliau paslėptas. Su-

vardu. Be abejo, ir ūkininkų. Ir taip įgyti agrarinės reformos bei kitais žemės ūkio klausimais nuomonės monopolį. O ūkininkų nuomonė darniame sąjungos chore turėtų tik vieverselio likimą: kažkur čiulba, bet nesimato. Deja, šito padaryti nepavyko. Įsikūrė Žemdirbių sąjunga, bet liko ir Ūkininkų sąjunga bei Žemdirbių Sąjūdis. Organizatoriams liko tik paguoda, jog suvažiavime buvo ir ūkininkų, tik niekas nepasidomėjo, kiek iš jų buvo Ūkininkų sąjungos narių.

Naudojant A. Velykio primintą išmintį apie tvirtą šluotą, kurią sunku perlaužti neišardžius, galima nesunkiai išprotauti, kad gal jis nepritaria ir LKP nuomonei dėl atsiskyrimo nuo TSKP. Juk tokia tvirta buvo TSKP šluota ir taip lengvai ji šlavė vienpartinėje sistemoje. Kaip stengėsi iš daugelio galvų „iššluoti“ kitokią nuomo-

Baigdamas vienybės temą, atskirai norėčiau apsisistoti prie dar vienos A. Velykio minties. Cituoju: „...tokia skaldytojiškoji pozicija pražūtinga. Ir jei ateityje atsitiktų skaudžių Lietuvai pasekmių, vertinant istoriją reikėtų žinoti, kam tenka už tai atsakomybė“. Kaip viskas paprastai! Jeigu kas atsitiks ne taip, tai kalta bus Ūkininkų sąjunga, todėl, kad nenorėjo įsilieti į bendrą Žemdirbių sąjungą. Aš įsitikinęs, jog į pražūtį veda ne nuomonių įvairumas ir diskusija, o sistema, kurioje yra viena nuomonė ir viena tiesa, todėl savo oponentui siūlyčiau prisiminti vieną iš pagrindinių filosofijos dėsnių, tai priešybės vienybės ir kovos dėsnį.

O gal kam ir nelabai patinka, tačiau teks priprasti, kad reformų kelyje ir Ūkininkų sąjungos vytele pakels „dulkes“, kurių nenorės pastebėti Žemdirbių sąjunga.

(Tęsinys kitame numeryje)

TIPIŠKA ISTORIJA (su optimistine pabaiga)

Anksčiau buvęs švietimo skyriaus vedėjas pavaduotoju ūkio reikalams, o dabar jau tapęs valstybiniu kontrolieriumi E. Trinkūnas „Darbo“ Nr. 96 straipsnyje rašė: „vis dar apstu įvairiausių machinacijų, piktnaudžiavimo...“, „ne išimtis ir mūsų rajonas“. Po to rekomendavo ką nors sužinotus pranešti jam. To-

dėl, norėdamas pasitarnauti Lietuvai, paskelbsiu ne taip jau senų laikų medžiagą. Palankiai susiklosčius situacijai nemaloni istorija (kuria domėjosi net prokuratūra ir policija) savaime „numirė“.

Iš švietimo skyriuje 1990.06.08 atliktos revizijos akto:

„Patikrinimo metu nus-

tatyta pažeidimų atliekant mokyklų remontus... Įvykdytų darbų apskaita pagal atskirus objektus nevedama... Visais atvejais medžiagų nurašymas neatitinka įvykdytų darbų... Nustatyti neatliktų darbų prirašymai... Švietimo skyriaus vedėjas pavaduotojas ūkio reikalams E. Trinkūnas sudaro remonto sąma-

tas ir pats (!) dalyvauja vykdant darbus. Pvz., ...1988 m. spalio mėn. E. Trinkūnas vykdė Saločių vidurinės mokyklos katilinės rekonstrukciją (katilų ir pamatų išardymas). Numatyta darbų už 837 rub. Saločių kolūkis už minėtus darbus E. Trinkūnui užmokėjo 375 rub.

...Ypatingai nesaugoma vertinga aparatūra filmote-

(Nukelta į 4 psl.)

IVERTINIMAS

„Pasvaliečio“ redakcija aktyviam bendradarbiui J. R. Garbišiui paskyrė 650 rub. literatūrinę premiją.

Kitame numeryje skaitykite interviu su perspektyviu poetu.

HUMANIZMO KAINA

Humanistų partijos pir-

mininkas doc. Kazlauskas už paskaitą apie šmėklas, „lėkštes“ ir pan. reikalauja ne mažiau 300 rublių.

PERSPEJIMAS

Kadangi į „Pasvaliečio“ paskelbtą konkursą niekas neatsiliepė, tai importinė laidynė (rogatkė) pasiliko redakcijoje.

TIPIŠKA ISTORIJA (su optimistine pabaiga)

(Atkelta iš 3 psl.)

koje (vedėja E. Budreikienė). 1990 m. kovo mėn. nurašytas 1987 m. laidos 420 rub. vertės magnetofonas „Vega“ (susidėvėjimo norma 10 metų). Nurašymą patvirtino vedėjo pavaduotojas E. Trinkūnas...

Išvada:

1. Įvertinant tai, kad rajono švietimo skyriuje blogai tvarkoma mokyklų ir kitų objektų remontų ir medžiagų apskaita, prirašyta neatliktų darbų už 1076 rub., netaupiai naudojamos biudžeto lėšos bei degalai, rajono švietimo skyriaus vedėjo pavaduotoją ir vyr. buhalterę traukti atsakomybėn.

Birželio 15 d. revizijos aktą svarstė tuometinis liaudies kontrolės komitetas. Faktai nebuvo paneigti, pagrindinio šios istorijos veikėjo „pokštai“ buvo įvertinti pareiškiant jam papeikimą.

A. KURMIS

PASVALIO PARKE.

Lietuvos išlaisvinto žodžio lygos Pasvalio skyriaus KREIPIMASIS-MEMORANDUMAS

Tautiečiai! Visi geros vilios žmonės!

Praėjusieji 1990-ieji metai buvo paskelbti Lietuvos kalbos metais. Ir taip pasielgta neatsitiktinai. Esam ne tik Europos centras, bet ir kalbame seniausia ir garbingiausia pasaulio kalba. Todėl ją saugoti nuo rytų kaimyno antikultūrinės įtakos, taip pat visapusiškai tobulinti — kiekvieno mūsų pareiga. Ar pavyko bent kiek pasiekti šį šventą tikslą praėjusiais metais? Ne! Ir dar kartą — ne! Mes pritariame V. Giedros nuomonei, kad tai buvo lietuvių kalbos darymo metai.

Ką turime daryti kiekvienas? Visų pirma, siūloma gimtąją kalbą gryninti ir tobulinti pamažu. Pradėkime nuo teisingo mus supančių kaimynų vadinimo. Prieš 50 ir daugiau metų bolševizmo tvirtovę vadinome Sovietų Sąjunga. Nejaugi per tą laiką niekas nepasikeitė ir mes nei kiek nepažengėme į priekį kalbos lietuvinimo baruose? Tai neįtikėtina! Susidariusią padėtį paaikškinti galima tuo, kad mūsų kalbininkai ir visuomenė nekreipia reikiamo dėmesio ir nenori suvokti politinės šio klausimo svarbos. Net lietuviškas žurnalistinės kompetencijos flagmanas „Lietuvos aidas“ naudoja tik pusiau lietuvišką pavadinimą — Sovietų Sąjunga. Mes suprantame, jog taip gali pasakyti mūsų visų mylimas ir gerbiamas Prezidentas V. Landsbergis, nes jis turi žymiai

svarbesnių ir neatidėliotinių darbų, bet kai „Sovietų Sąjunga“ ištaria sovietinių lietuvių rašytojų A. Venclovos ir J. Baltušio vertėjas į rusų kalbą V. Cepaitis ir kiti kiek mažiau garsūs deputatai, galų gale Pasvalio rajono Sąjūdžio grupės deputatai — tada negalime tylėti.

Lietuvos išlaisvinto žodžio lyga (toliau LIŽL'a) nesutinka su tokiu tik dalinai lietuvišku kaimyninių valstybių pavadinimų vartojimu ir kategoriškai protestuoja. Ryšium su tuo esame priversti pareikšti štai ką:

1. Labai prašome mūsų gerbiamą ir mylimą deputatę R. Rastauskiene pasiūlyti kolegoms deputatams vietoj buvusios „Tarybų Sąjungos“ vartoti terminą „Sovietų Sojuzas“. Manome, kad Lietuvos Respublikos Aukščiausiojo Sovieto deputatai tam turėtų pritarti.

2. Norime, kad ir mūsų rajono deputatai amžiams užmirštų Tarybų Sąjungą ir sakytų tik taip, kaip mes siūlome. Būtume dėkingi rajono Sovieto pirminkui J. Bagdonui ar jo pavaduotojui gerbiamam ir mylimam R. Rastauskui, jeigu jie geranoriškai taisytytų deputatų klaidas. Jeigu abu mūsų vadai dėl užimtumo atsisakytų tai padaryti, prašytume kontroliuoti gerbiamą E. Trinkūną, kuriuo pasitikime daugiau nei patys savimi.

3. Reikalaujame, kad rajono švietimo skyriaus vedėjas E. Macaitis ir jo

inspekcinis aparatas per pusę mėnesio išaiškintų visus pedagogus, sakančius „Tarybų Sąjunga“, ir juos nubaustų visu griežtumu (geriausiai būtų atleisti iš darbo).

4. Pespėjame laikraščių redaktorius S. Šeštakauskaitę, Z. Magelinskiene ir V. Rimšą, kad jų pirmąją pareigą — kovoti už lietuvių kalbos grynumą laikraščiuose, kuriems jie kol kas vadovauja. Neklausysite — pakeisime!

5. Atkreipiame rajoninio policijos — milicijos šefo V. Kazakevičiaus dėmesį, jog jo pavaldiniai turėtų atidžiau klausytis, kaip gatvėse, aikštėse, paruošėse, laukuose ir kitur kalba rajono gyventojai. Jeigu tik išgirsite tariant „Tarybų Sąjunga“, tuoj pat taikykite poveikio priemones — bananus, antrankius, baudas ir kt.

6. Jeigu mūsų antras ir trečias reikalavimai nebus įvykdyti, nuo vasario 16 dienos iki kovo 11-osios LIŽL'a vykdys perspėjamąjį bado streiką Vytauto aikštėje prieš rajono Sovieto pastatą. Nevykdant ketvirto punkto — prieš redakcijas, o penkto — Vilniaus gatvės važiuojamoje dalyje prieš milicijos — policijos štabą.

8. Vadovaujantis kalbininkų rekomendacijomis ir tautine logika, matyt, vertėtų ir Lenkijos Respubliką pradėti vadinti Polską Żesćospolita. Kaip? Laukiame Jūsų nuomonės.

LIŽL'a PASVALIO
SKYRIUS

BESOČIAI?

Sklinda gandas (iš pirmų lūpų): firma, kurią pavadinau „Dvidešimt (pavasarių“, numato plėstis.

Balgia išgyt kompluterius ir...

Matyt, nesibaigiantys „priedai“ bulvarinės spaudos Lietuvoje „tėvams“ jau nusibodo. Todėl artimiausiu metu ketinama persimesti prie knygų leidybos.

Dieve, padėk, kaip sakoma, bet žinant, jog ši firma nuo pat savo įsikūrimo pradžios kur kas žvaliau orientuojasi į „kaličestvą“, negu į „kačestvą“ (kaip syki šauniai „Respublikoj“ yra „užrietas“ E. Jansonas), tai mūsų visų netrukus laukia dar vienas lektūros potvynis.

Kad tik nepaspringtume... Atsiprašau — nepaskeistume.

„Pozicija“

SPAUSDINAME ĮVAIRIAS NUOMONES, NEBUTINAI SUTAMPANCIAS SU REDAKCIJOS NUOSTATOMIS.

REDAKTORIUS
V. RIMŠA

Laidėjas: laikraščio taryba Ofsetinė spauda 0,5 spaudos lanko. Tiražas 2 000 egz.

Rinko ir spausdino „Varsos“ spaustuvė, 235319 Panevėžys, Beržų 52.

Redakcijos adresas: 235250 Pasvalys, Vilniaus g. 5, telef. 5-13-75.

SL — 654

Nr. kaina 30 kap. Užsakymo Nr. 254